

דף קיא

רכ. א. ...ולקחתי אתכם אחד מעיר ושנים ממשפחה – כיצד?
ב. וימחר משה ויקד ארצה וישתחו – מה ענינה של השתחואה זו?

א. ולקחתי אתכם אחד מעיר ושנים ממשפחה – ריש לקיש ורב כהנא פרשו דברים ככתבם. ורבי יוחנן ורב העירו להם 'לא ניהא ליה למרייהו דאמרת להו הכי' – אלא אחד מעיר מזכה כל העיר ושנים ממשפחה מזכים כל המשפחה.

ב. לפי הדעה שראה משה רבינו מדת ארך אפים – נראה שהשתחואה זו היתה להודאה. ולפי האומר אמת ראה – מיהר להתפלל עליהם שלא יהא דן אותם לפי מעשיהם (ערש"י).

רכא. האם אנשי עיר הנדחת יש להם חלק לעולם הבא אם לאו?

תנן, אנשי עיר הנדחת אין להם חלק לעולם הבא.

א. לדברי התוס' (מו.) זה דוקא כאשר לא נהרגו על ידי בית דין, אבל נתקיים דינם – יש להם חלק, שמיתתם מכפרת עליהם (ולכאורה תלוי הדבר במחלוקת אמוראים לעיל מו.). ויש אומרים שהרמב"ם אינו סובר כן.

ב. יש מי שכתב שבמקום שאין אמור דין עיר הנדחת, כגון שיש שם מזוזה אחת [לרבי אליעזר] – יש להם חלק לעולם הבא (עפ"י משך חכמה ס"פ עקב).

רכב. א. מה דרשו מן הפסוק יצאו אנשים בני בליעל מקרבך וידיחו את יושבי עירם לאמר...?
ב. האם שייך מצב שתהא עיר שייכת לשני שבטים?

א. יצאו – הן ולא שלוחים.

אנשים – לא פחות משנים, ולא נשים וקטנים.

בני בליעל – בנים שפרקו עול שמים מצואריהם.

מקרבך – ולא מן הספר.

יצאו... מקרבך – שאין להם חלק לעוה"ב.

וידיחו – ולא שהודחו מאליהם (כן מסקנת ההלכה. ובגמרא (ק"ב.) נסתפקו ולא פשטו).

יושבי עירם – ולא יושבי עיר אחרת [ולא משבט אחר]. דבר אחר: עד שיודח רובה. (וי"מ שדרשו כן ממקרבך – מרובך. ערש"י).

יושבי עירם – להוציא כגון חמרת וגמלת העוברת ממקום למקום ולא נשתהו שם שלשים יום.

לאמר – שצריכים עדים והתראה לכל אחד ואחד.

ב. שייך מצב שתהא עיר אחת שייכת לשני שבטים, אלא שנחלקו רבי יוחנן וריש לקיש האם חולקים בתחילה עיר אחת לשני שבטים (מלבד ירושלים שעפ"י הדיבור נחלקה. תוס' יומא יב) כאשר נפלה העיר בתחום שני שבטים, אם לאו (אלא השבט שרוב העיר נפל בתחומו, הוא נוהל את העיר כולה. רש"י). אך לפי כולם אפשר שחלק מעיר יעבור לשבט אחר על ידי ירושת בת או על ידי מתנה.